

תשובה וסליחה [ב']

ירד רבי עקיבא אחריו,
ואמר: אבינו מלכנו אין לנו
מלך אלא אתה. אבינו
מלכנו למענך רחם עלינו,
וירדו נשמים.

סליחה מיידית?

תניא, איגרת התשובה (י"א):

האמונה והבטחון להיות נכון לבו בטוח בה', כי
חפץ חסד הוא וחנון ורחום ורב לסלוח תיכף
ומיד שמבקש מחילה וסליחה מאתו יתברך
(כרוב רחמין מחה פשעי", "כבסני טהרני", "וכל
עוונותי מחה" וכו'), בלי שום ספק וספק ספיקא
בעולם. וכמו שאנו מברכין בכל תפלת שמונה
עשרה תיכף שמבקשים "סלח לנו" וכו', "ברוך
אתה ה' חנון המרבה לסלוח". והרי ספק ברכות
להקל, משום חשש ברכה לבטלה! אלא אין כאן
שום ספק כלל, מאחר שביקשנו "סלח לנו מחל
לנו".

הרב יונתן אייבשיץ (יערות הדבש, כוונות
התפילה, ו):

ובברכה זו... יתחרט אדם מאוד מאוד על חטאיו,
ולא באמירה בעלמא... ויש הפרש בין סליחה
למחילה, כי סליחה לגמרי אבל מחילה עדיין
צריך יסורים... לכך בברכה זו צריך להוריד כנחל
דמעה לה' שירבה לסלוח וימרק עוונות לא ע"י
יסורים קשים כדי שלא יהיה בו ביטול תורה
ותפלה.

יסוד ושורש העבודה (שער החמישי, ברכת
סלח לנו):

סלח לנו אבינו – יכניס גם כן בלבנו שמחה
עצומה... הודאה עצומה במחשבתו, על חסדו
הגדול שמרבה לסלוח...

הושע (י"ד, ב): "שובה ישראל עד ה' אלקיך"
רמב"ם (הלכות תשובה פ"ז ה"ז):

כמה מעולה היא התשובה?
אמש היה זה מוכדל מה'
אלהי ישראל שנאמר
עונותיכם היו מבדילים
ביניכם לבין אלהיכם...
והיום הוא מודבק בשכינה
שנאמר ואתם הרבקים בה'
אלהיכם".

אבינו מלכנו

טור (או"ח קט"ו):

ומה שתיקנו לומר אבינו
בברכת השיבנו ובסלח לנו
מה שאין כן בשאר
הברכות היינו טעמא שאנו
מזכירין לפניו שהאב חייב
ללמד לבנו ע"כ אנו
אומרים השיבנו אבינו
לתורתך ובסלח לנו משום
הא דכתיב וישוב אל ה'
וירחמהו ואל אלהינו כי
ירבה לסלוח ע"כ אנו
מזכירין רחמי האב
כדכתיב כרחם אב על
בנים שירחם עלינו ויסלח
לנו.

תענית כה ע"ב:

מעשה ברבי אליעזר שירד
לפני התיבה ואמר עשרים
וארבע ברכות ולא נענה.